

ก้าวสู่ความเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม

ด้วยมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว

โดยเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง , อารีย์ รัญจิกงานุกิจ , ธนาภรณ์ อิมแพ และ รุ่งทิพย์ ห่อวโนทยาน

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวฉบับแรกของประเทศ เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดสีเขียว การจัดทำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวเป็นงานความร่วมมือระหว่างสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร่วมกับเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวประกอบด้วย 8 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 เป็นหมวดทั่วไป หมวดที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมวดที่ 3 การจัดการทรัพยากรและพลังงาน หมวดที่ 4 การจัดการของเสียและมลพิษ หมวดที่ 5 การบริหารจัดการและการให้บริการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม หมวดที่ 6 บทบาทของบุคลากรห้องสมุดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมวดที่ 7 เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด และหมวดที่ 8 การประเมินคุณภาพห้องสมุดสีเขียว

การตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว ตามมาตรฐานที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ดำเนินการเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2559 โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ผ่านการตรวจประเมินเป็นแห่งแรกและเป็นห้องสมุดสีเขียวต้นแบบให้ห้องสมุดนำร่องอีกจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงเรียนสา ซึ่งเข้ารับการตรวจประเมินระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560

การตรวจประเมินพบว่า ห้องสมุดทั้ง 11 แห่ง ได้นำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ไปกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม การกำหนดตัวชี้วัด ตรวจสอบ และประเมินผล เป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด เพื่อพัฒนาห้องสมุดให้ก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้ และเป็นคลังความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

Moving forward the Learning Center for Energy and Environment in Accordance with Green Library Standard by Green Library Network and Thai Library Association

Rattanawan Mungkung, Aree Thunkijjanukij, Thanaporn Chimphae, Rungtip Hovanotayan

Thai Library Association has announced the first Green Library Standard of Thailand on April 30, 2015 to be the guiding principle for Green Library implementation and being the indicators for success. The establishment of Green Library Standard is the collaboration between Thai Library Association and Office of the University Library, Kasetsart University, together with Green Library Network. It comprises of 8 categories, first, general management; second, physical infrastructure and environmental friendly technology; third, resources and energy management; fourth, pollution control and waste management; fifth, execution and service providing to promote the energy and environmental conservation; sixth, roles of library staff and stakeholders; seventh, library collaboration network; eighth, green library quality assessment.

The Green Library Assessment in accordance with criterion announced by Thai Library Association happened first time in Thailand on December 22, 2016, by which Office of the University Library, Kasetsart University being the first Thailand Green Library that meets the assessment standard. It becomes the library model for other 10 demonstrated libraries that go through the green library assessment during January–February 2017, include Khon Kaen University Library, Central Library Maejo University, Office of Academic Resources and Information Technology, Huachiew Chalermprakiet University Library, The Center for Library Resources and Educational Media, Environmental Information Center, Department of Environmental Quality Promotion, Puey Ungphakorn Library, Thammasat University, Mahidol University Library and Knowledge Center, Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives Library and Sa School.

As a result, all 11 libraries have applied the Green Library Standard to the library policy and execute in the environmental friendly approach. There are planning, projects and activities that promote the energy and environmental conservation. Also, the indicators, follow-up plans, and assessment are specified according to 8 categories of Green Library Standard, aiming to be the learning and repository center for energy and environment in accordance with Green Library Standard announced by Thai Library Association.

ก้าวสู่ความเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้วยมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว

โดยเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวและสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง¹, อารีย์ ธัญกิจจานุกิจ², ธนากรณ์ ฉิมแพะ² และ รุ่งทิพย์ ท่อโบทยาน³

ห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความรู้และสร้างสรรค์ปัญญาให้แก่ชุมชนและสังคม การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในสภาวะการณ์ที่ปัญหาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมกำลังทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบในวงกว้าง การพัฒนาห้องสมุดให้เป็นต้นแบบของสังคมในเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม สำคัญ การจัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การพัฒนาห้องสมุดสีเขียว จะช่วยให้ห้องสมุดบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมเชิงระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ร่วมมือกับหน่วยงานด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว จัดทำมาตรฐานและเกณฑ์การพัฒนาห้องสมุดสีเขียว รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานห้องสมุดสีเขียวสนับสนุนนโยบายการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และเป็นไปตามทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโลก

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ได้ประกาศมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 เพื่อเป็นกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ในวันที่ 2 เมษายน 2558 โดยประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ของสมาคมฯ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดพิมพ์มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวในนามของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เผยแพร่ให้ห้องสมุดในเครือข่ายความร่วมมือและห้องสมุดต่างๆ ที่สนใจ

มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว มี 8 หมวด คือ หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่องทั่วไป การกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการบริหารงานห้องสมุด โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับนโยบายการเป็นห้องสมุดสีเขียว หมวด

¹ ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ภาควิชาเทคโนโลยีและการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

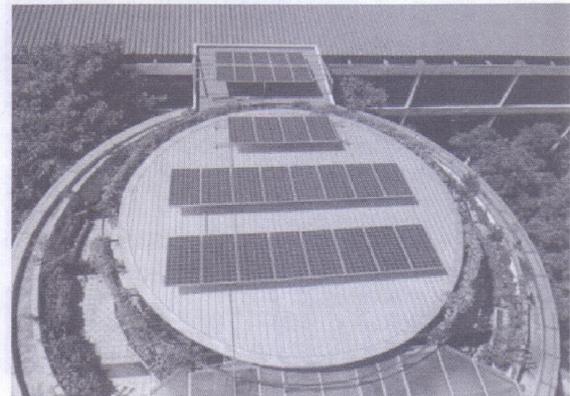
³ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่ 2 ว่าด้วยเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กำหนดให้ห้องสมุดมีโครงสร้างพื้นฐานหรือลักษณะทางกายภาพที่เอื้อต่อการลดการใช้พลังงานและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการให้บริการและการบริหารจัดการห้องสมุด มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการพลังงาน การจัดการขยะ การลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งการจัดการภูมิทัศน์และการเพิ่มพื้นที่สีเขียว หมวดที่ 3 ว่าด้วยเรื่องการจัดการทรัพยากรและพลังงาน กำหนดให้มีการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดปริมาณของเสีย และหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารห้องสมุด หมวดที่ 4 ว่าด้วยเรื่องการจัดการของเสียและมลพิษกำหนดให้จำแนกประเด็นปัญหาด้านของเสียและมลพิษ กำหนดมาตรการการจัดการขยะ น้ำเสียและมลพิษทางอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารห้องสมุด หมวดที่ 5 ว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการและการให้บริการห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้บริหารจัดการด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การให้บริการ และการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ หมวดที่ 6 ว่าด้วยเรื่องบทบาทของบุคลากรห้องสมุดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดบทบาทของผู้บริหาร บุคลากรห้องสมุด ผู้ใช้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง ในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่องเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด กำหนดให้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์และจัดการความรู้ร่วมกัน ในเรื่องการบริหารจัดการและการให้บริการแบบอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหมวดที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการประเมินคุณภาพห้องสมุดสีเขียว กำหนดให้ห้องสมุดสีเขียวต้องมีตัวชี้วัดและระบบการติดตามประเมินผลด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เช่น ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการใช้ไฟฟ้า น้ำ กระดาษ เชื้อเพลิง การใช้ทรัพยากร และปริมาณของเสีย โดยบันทึกข้อมูล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายห้องสมุดสีเขียว ได้ร่วมกันพัฒนาห้องสมุดสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้จัดฝึกอบรม สัมมนา และกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรห้องสมุดพร้อมก้าวสู่การเป็นผู้ให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ทั้งยังได้ประสานงานให้เกิดการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียวตามมาตรฐานที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เป็นครั้งแรกของประเทศ โดยมีห้องสมุดจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และโรงเรียนสา อ่าเภอสา จังหวัดน่าน เป็น 10 ห้องสมุดนำร่อง รับการตรวจประเมินระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2560 โดยมีสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นห้องสมุด ต้นแบบที่ผ่านการตรวจประเมินตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวเป็นแห่งแรก

ผลการตรวจประเมินห้องสมุด 11 แห่ง เพื่อประเมินระดับความสอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พบจุดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นคลังความรู้ของมหาวิทยาลัย เป็นห้องสมุดดิจิทัลด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการสร้างสรรคสภาพแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการประหยัดพลังงานและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 ตามนโยบาย Green University ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยบริหารจัดการและให้บริการตามข้อกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด ได้อย่างสมบูรณ์ จัดการโลจิสติกส์และพื้นที่จัดเก็บหนังสือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาการให้บริการบนเส้นทางสีเขียว จนก้าวสู่การเป็น Eco-Library และเป็นห้องสมุดคาร์บอนนิวทรัลแห่งแรกของประเทศ เป็นต้นแบบห้องสมุดสีเขียวที่มุ่งเน้นการพัฒนา Green Service, Green Management, Green Environment และ Green Heart ทั้งยังเป็นผู้พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือห้องสมุดสีเขียวเครือข่ายแรกของประเทศ เพื่อร่วมกันจุดประกายความคิดและสร้างความตระหนักรู้เรื่องการให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

Eco-Library ส่งเสริมการอ่านบนเส้นทางสีเขียว

ห้องสมุดในสวน สรรคสร้างสภาพแวดล้อม
เพื่อการเรียนรู้คู่ธรรมชาติ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น มุ่งมั่นในการเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยระดับดีเยี่ยม เพื่อจรรโลงสังคมแห่งการเรียนรู้ของประชาคมมหาวิทยาลัยขอนแก่นและของประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์ในการเป็นแหล่งสารสนเทศแรกที่ประชาคมเลือกเข้าใช้บริการ มีสารสนเทศที่หลากหลายพร้อมสำหรับการเรียนการสอนและการวิจัย สร้างทักษะการค้นหาสารสนเทศให้แก่ประชาคมมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตลอดจนเป็นห้องสมุดสีเขียวที่อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีปรัชญาในการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสู่ความเป็น Green and smart campus ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยดำเนินงานตามแนวคิด Do more and better with less ในการบริหารจัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มีการพัฒนาพื้นที่สีเขียวรอบๆ อาคาร ใช้มาตรการลดการใช้พลังงาน มาตรการลดการใช้น้ำ มาตรการแยกขยะ รวมทั้ง ออกแบบนวัตกรรมบริการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การให้บริการ park & pick drive-through service การออกแบบถังขยะรีไซเคิลที่มีเซ็นเซอร์ในการรับทิ้งเฉพาะขยะขวดน้ำเท่านั้น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้มาใช้บริการตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

การให้บริการ park & pick drive-through service และถังคัดแยกขยะข้างอาคาร

สวนผักพอเพียง ในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น

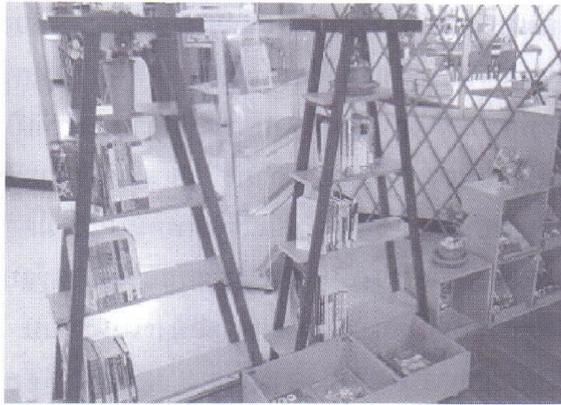
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีวิสัยทัศน์ เป็นห้องสมุดอัจฉริยะและแหล่งเรียนรู้ ด้านการเกษตรสู่นานาชาติ มีเป้าหมายทำให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งของประชากรภายในมหาวิทยาลัยและประชาชนในท้องถิ่น กำหนดปรัชญา การเสริมสร้างปัญญา พัฒนาสู่โลกแห่งการเรียนรู้ ตั้งปณิธานเพื่อเชิดชูการศึกษา นำพาสังคมมุ่งสู่ความเจริญที่ยั่งยืน มีการบริหารจัดการห้องสมุดตามนโยบายมหาวิทยาลัยในการก้าวสู่ Organic, Green และ Eco University เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียวเพื่อดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในห้องสมุดอย่างเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อประเมินตนเองในการพัฒนา โดยใช้มาตรฐานห้องสมุดสีเขียวมาเป็นเครื่องมือประเมิน และกำหนดแผนงานการจัดกิจกรรม

ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียน การสอน การค้นคว้า วิจัย โดยเฉพาะทางด้านจรรยาบรรณและวิทยาศาสตร์ สุขภาพ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการเรียนรู้ มีศักยภาพทางด้านบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการต่อการเรียนรู้ และการเป็นห้องสมุดสีเขียวเพื่อการประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามอัตลักษณ์ ชยัน อดทน ประหยัด เมตตา ซื่อสัตย์ กตัญญู มีกิจกรรมลดการใช้ไฟฟ้า น้ำ ทรัพยากรต่างๆ และการคัดแยกขยะ มีนโยบายประหยัดพลังงานและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากบุคลากรภายใต้แนวทางร่วมมือ ร่วมใจ ประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมีแผนงานด้านการจัดการพลังงานและมาตรการลดการใช้ไฟฟ้าที่โดดเด่น ทำให้ได้รับรางวัลอาคารประหยัดพลังงานดีเด่นในระดับชาติและอาเซียน

ความร่วมมือบุคลากรเพิ่มพื้นที่สีเขียว ห้องสมุดในสวนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ศูนย์บรรณสารสนเทศและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีภารกิจหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย ในฐานะเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรการเรียนรู้และเป็นแหล่งบริการสารสนเทศทางวิชาการ แก่คณาจารย์ และให้บริการด้านการผลิตสื่อการศึกษาและบริการโสตทัศนูปกรณ์ แก่หน่วยงานต่างๆ ในมหาวิทยาลัย มีวิสัยทัศน์สนับสนุนการเรียนรู้ เพิ่มมูลค่าด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัย มีพันธกิจเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเพื่อสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์และนักศึกษารวมทั้งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนขนานรับนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว บริหารจัดการห้องสมุดสีเขียว ได้รับความร่วมมือแรงร่วมใจเป็นอย่างดีจากบุคลากรทุกคนภายใต้แนวทางสร้างบรรยากาศห้องสมุดสีเขียวด้วยนวัตกรรม และเป็นต้นแบบห้องสมุดสีเขียวให้กับชุมชน มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การวางแผนงานบริหารจัดการในภาพรวม

มุมมองความรู้อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มาตรการประหยัดน้ำในห้องสุขา

ศูนย์สารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลักเป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีวิสัยทัศน์มุ่งมั่นรักษาและพัฒนามาตรฐานห้องสมุดสีเขียวด้วยจิตวิญญาณและจรรยาบรรณ ตลอดจนการพัฒนาสู่ความเป็นห้องสมุดอัจฉริยะ มีพันธกิจเป็นแหล่งบริการความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ทันสมัย สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือเป็นศูนย์การเรียนรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมระดับชาติ ให้บริการความรู้แก่ชุมชนและสังคม รวมทั้งเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนและสังคม มีนโยบายอย่างชัดเจนในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ การใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคัดแยกขยะ ตลอดจนใช้โฟมและพลาสติกภายในอาคาร โดยยึดแนวปฏิบัติตามมาตรฐานสำนักงานสีเขียวและห้องสมุดสีเขียวตามนโยบายของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีจุดเด่นที่สำคัญคือ เป็นห้องสมุดเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการห้องสมุดเคลื่อนที่ทั่วประเทศ รวมทั้ง มีจิตวิญญาณในการเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมระดับชาติ

กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ทั่วประเทศไทย

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม บุคลากร และคณะผู้ตรวจประเมิน

หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ สำนักหอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต มีพันธกิจคือ พัฒนาคล้งความรู้และสารสนเทศทุกรูปแบบเพื่อความเป็นเลิศด้านการศึกษาและการวิจัย มีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่เปิดการเรียนการสอน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของนักศึกษา อาจารย์ และบุคลากร ส่งเสริมบริการวิชาการเพื่อสนับสนุนความเป็นเลิศในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความทันสมัย ภูมิทัศน์สวยงาม สดชื่น สบายตาด้วยสภาพแวดล้อมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แบบประหยัดพลังงานและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการพลังงานภายในอาคารอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์เป็นห้องสมุดที่ให้บริการที่ดีที่สุด มีข้อมูลทันสมัย มีแนวทางบริหารจัดการด้วย 3 มาตรการ คือ มาตรการประหยัดพลังงาน มาตรการ 5 และมาตรการห้องสมุดสีเขียว ซึ่งเป็นการขานรับนโยบายมหาวิทยาลัยยั่งยืน

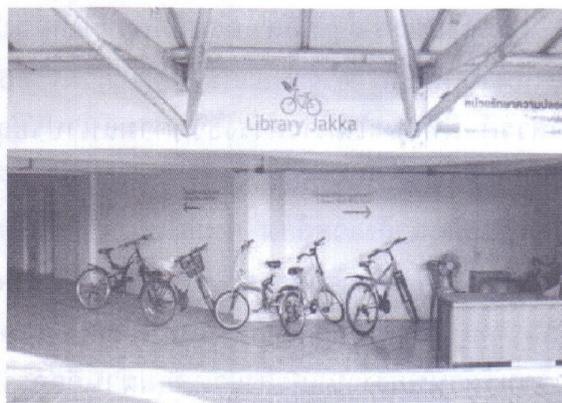
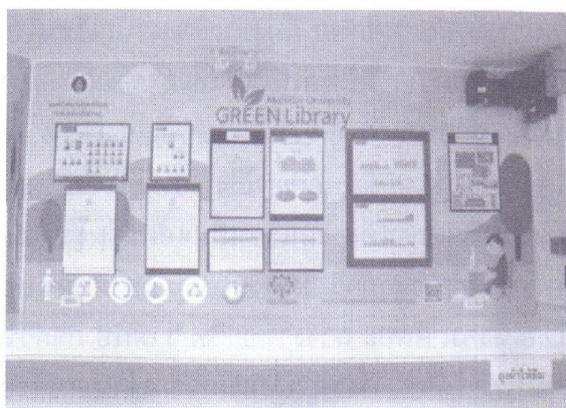

Solar Tube ท่อนำแสงสว่างจากภายนอกโดยไม่นำความร้อนเข้ามาภายในอาคาร ลดการใช้ไฟส่องสว่าง

มาตรการจัดการพื้นที่สีเขียว

หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิตล กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นคลังความรู้เพื่อขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยมหิตลสู่ระดับโลก โดยมีพันธกิจพัฒนาคล้งความรู้ มุ่งสู่สารสนเทศทันสมัย ใส่ใจคุณภาพบริการ สนับสนุนพันธกิจมหาวิทยาลัย ตอบสนองนโยบายการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวด้วยการพัฒนาห้องสมุดสีเขียว พัฒนาการบริการสารสนเทศ สนับสนุนการวิจัย และสนับสนุนการศึกษาเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนากิจกรรมจิตสาธารณะ และพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม รวมทั้งมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ ส่งเสริมความเป็นห้องสมุดเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการขานรับนโยบายมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ ได้เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว มีนโยบายอย่างชัดเจนในการพัฒนาสู่ห้องสมุดเชิงนิเวศ และถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังห้องสมุดคณะและหน่วยงานเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัย

ประชาสัมพันธ์ ชาวสาร ให้บุคลากรและผู้ให้บริการ
รับทราบกิจกรรมห้องสมุดสีเขียว

รณรงค์ลดใช้พลังงาน ด้วยการส่งเสริมให้บุคลากร
ปั่นจักรยานในมหาวิทยาลัย แทนการใช้รถยนต์

ห้องสมุด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นห้องสมุดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นธนาคารที่มีนโยบายด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีพันธกิจในการรวบรวมองค์ความรู้ด้านเกษตรและการพัฒนาชนบทในทุกมิติ นำเสนอความรู้สู่สาธารณะ ตลอดจนสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงมากที่สุด โดยห้องสมุดได้ดำเนินงานด้านห้องสมุดสีเขียวเพื่อให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ขององค์กร ในการพัฒนาสู่ความเป็นธนาคารสีเขียว สนับสนุนส่งเสริมการดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ ธนาคาร เป็นการยกระดับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ห้องสมุดมีนโยบายอย่างชัดเจนในการพัฒนาสู่ห้องสมุดสีเขียว มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ การเป็นห้องสมุดสาธารณะ อยู่ในอาคารสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน (ประเภทอาคารใหม่) ที่ได้รับรางวัล ASEAN Energy Award 2015 รวมทั้ง รางวัลอาคารฉลากเขียวเบอร์ 5 ด้านการประหยัดพลังงาน พ.ศ. 2559 ริเริ่มพัฒนาแผนที่นำทางและแผนการดำเนินการในระดับโครงการและกิจกรรม ได้อย่างสอดคล้องตามนโยบายห้องสมุดสีเขียว

กิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้บุคลากร
ผู้ใช้บริการ และผู้เกี่ยวข้อง อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

นิทรรศการ "IDEA GREEN"
ประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้

โรงเรียนสา อำเภอสาง จังหวัดน่าน เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสากล มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะในการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสาทั้งโรงเรียน คือ ห้องสมุดสีเขียว ซึ่งเป็นแหล่งการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ของโรงเรียนในการสืบสานภูมิปัญญา พัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้นักเรียนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นคือ นักเรียนยิ้มแย้มแจ่มใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นผลมาจากการดำเนินงานบูรณาการองค์ความรู้ทางวิชาการ ซึ่งครอบคลุมวิชาสอนที่แบ่งเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคม ศิลปะ การงานอาชีพ รวมทั้ง กิจกรรมการเรียนรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมชุมนุม ได้แก่ การทำปุ๋ยหมักจากเศษอาหารในโรงอาหาร การใช้เศษไม้ผลิตเรือแข่งประเพณีจำลอง การทำสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุ รวมทั้ง การส่งเสริมแนวคิดตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมธนาคารออมสิน และธนาคารรีไซเคิลขยะ จัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกสาธารณะและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการมอบหมายให้นักเรียนแต่ละชั้นดูแลรับผิดชอบ และทำความสะอาดแต่ละพื้นที่ในโรงเรียน นอกจากนี้ ทางโรงเรียนยังได้เข้าร่วมเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว โดยเป็นแห่งแรกที่เป็นสมาชิกประเภทห้องสมุดโรงเรียน

กิจกรรมการปลูกและดูแลสวนป่า และ
การเข้าร่วมโครงการ LESS

มุมมองห้องสมุดสีเขียว สำหรับนักเรียนโรงเรียนสา

สรุปการตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว 11 แห่งแรกของประเทศ พบว่า ห้องสมุดทั้ง 11 แห่งได้นำมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว กำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อให้บริการ โดยกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม กำหนดตัวชี้วัด ตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียวทั้ง 8 หมวด แม้ว่าห้องสมุดหลายแห่งจะเพิ่งเริ่มต้นการพัฒนาเข้าสู่การเป็นห้องสมุดสีเขียว แต่ก็ดำเนินการได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ห้องสมุดบางแห่งได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดสีเขียวจนประสบความสำเร็จและได้รับการยกระดับให้เป็นห้องสมุดสีเขียวต้นแบบ ดังเช่น สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหารและปฏิบัติงานห้องสมุด เพื่อร่วมกันก้าวสู่การเป็นศูนย์เรียนรู้และคลังความรู้ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว ที่ประกาศโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ โดยความร่วมมือของเครือข่ายห้องสมุดสีเขียว

เอกสารอ้างอิง

รัตนาวรรณ มั่งคั่ง. 2560. รายงานสรุปผลการตรวจประเมินห้องสมุดนาร่องตามมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว. ศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านกลยุทธ์ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2558. ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ 8/2558 เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2558 (วันที่ 30 เมษายน 2558).

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2559. เกณฑ์การพัฒนาห้องสมุดสีเขียว ข้อกำหนดแนวทางเชิงปฏิบัติ และวิธีการตรวจประเมิน พ.ศ. 2559. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 2558. คำสั่งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ 5/2559 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินห้องสมุดสีเขียว (วันที่ 10 ธันวาคม 2559).

